

בתום שנה של פעילות אינטנסיבית הגיש המכון לנשיא המדינה את תוכנית 100 הימים

"פיתחנו את האלגוריתם המתקדם ביותר למחקר על החברה החרדית"

מימין: נשיא המדינה יצחק הרצוג, אלי פלאי ואודי בן דרור

"השינויים שהביאו הבחירות בישראל מוכיחים את נחיצותו של המכון החרדי למחקרי מדיניות", אומר אלי פלאי, יו"ר ומייסד המכון בראיון מיוחד • אודי בן דרור, מנכ"ל המכון: "החברה הישראלית לא יכולה להרשות לעצמה לא לתקשר עם הציבור החרדי" • ד"ר הלאומי ע"ש וואהל • מהדורה מיוחדת

צילום: עמית בן גרשון, לע"מ

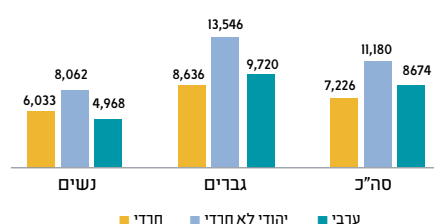
כרבע מהתלמידים הצעירים - במסגרות אלטרנטיביות

כך עולה ממחקר של המכון החרדי למחקרי מדיניות שבדק את תופעת הנסירה של תלמידים בגיל הישיבה הקטנה - עמ' 5

ההזדמנויות והאתגרים הניצבים בפני בעלי עסקים חרדים

מהם פערי ההכנסות בין עסקים כלליים לחרדים - ומדוע רובם אינם נעזרים בסיוע של גופי ממשלה - עמ' 4

הכנסה חודשית ממוצעת של בעלי עסקים

צילום: Shutterstock

סקר מיוחד: 80% מהציבור החרדי מעוניין בהתחדשות עירונית בעקבות הנתונים יערוך המכון מחקר מקיף עבור הרשות הממשלתית להתחדשות עירונית - עמ' 7

"כמו העלייה הרוסית בשנות ה-90, גם 'העלייה החרדית' תאיץ את הכלכלה הישראלית"

אחרי שנה נוספת של הישגים, מתכננים אנשי המכון החרדי למחקרי מדיניות לעבודה מאומצת עם הממשלה החדשה • היו"ר והמייסד, אלי פלאי, מספר על ייחודיות המכון, גאה בהכרה שקיבל מהממשלה ומסביר מדוע החברה החרדית חייבת להשתלב בסיפור הגדול של מדינת ישראל

אמון גם מצד המגזר השלישי

המכון ערך בשנה האחרונה מחקרים מקיפים לקרנות ועמותות שפעילות במגזר החרדי. הקרנות תופסות מקום מרכזי מאוד בעיצוב המדיניות בתחומים רבים הנוגעים לחברה החרדית. המחקרים כללו המלצות בתחומי התעסוקה, הדיוור, האקדמיה, הסמינרים, הנוער החרדי, דיגיטציה, ונושאים נוספים בכל תחומי החיים של החברה החרדית.

תוכנית 100 הימים לממשלה החדשה

בממשלה החדשה צפוי ייצוג חרדי נכבד. מהן הפעולות שאתם מתכוונים לקדם מולד? "בימים אלו סיים צוות המכון את כתיבת תוכנית '100 הימים' שנוגעת בסוגיות המרכזיות שצריכה הממשלה לטפל בהן בטווח המיידי. התכנית כוללת המלצות לצעדים משמעותיים להרחבת היצע הדיוור לאוכלוסיה החרדית ובתכנון מותאם לחוסרים הגדולים הקיימים בתחום.

"התוכנית עוסקת בשיפור התעסוקה במגזר החרדי – לגברים ולנשים, בשיפור משמעותי באיכות ההכשרות המקצועיות ובמנגנוני העבודה האמורים על הנושא. בנוסף, שילוב משמעותי של חרדים במגזר הציבורי, כמוקד העשייה הציבורית בישראל". המכון ממליץ ליצור תוכניות אסטרטגיות לחינוך, בריאות ורווחה למגזר החרדי, אשר יהיו מותאמות לצרכים הייחודיים של החברה החרדית. התוכנית מציעה לשלב את החברה החרדית כחלק ממערכי החירות הלאומיים. היום לא קיים שיח חרדי שיאפשר שיתופי פעולה מתאימים לחברה החרדית. ארגוני החברה האזרחית, הפועלים בחברה החרדית, יכולים להיות מכפיל כוח גדול ביכולת של מערכי החירות להתמודד עם האתגרים העומרים לפתחם. המכון ממליץ על יצירת תוכנית חומש לפיתוח הכלכלי-חברתי של החברה החרדית, ושואף לעבוד על כך ביחד עם הרשות הממשלתית לפיתוח החברה החרדית.

"אני מאמין בכל ליבי שכמו בשנות ה-90, שהעלייה הרוסית האיצה את הכלכלה הישראלית, כך העלייה הבאה היא 'העלייה החרדית'", אומר פלאי. "ביום שיסירו את החסמים, ויאפשרו לחברה החרדית להשתלב כשווה בין שווים ולהביא לידי ביטוי את האיכויות הייחודיות שקיימות בה – היא תייצר את קפיצת המדרגה הבאה בכלכלה הישראלית".

אלי פלאי | צילום: ניר סלקמן

הצטרף כמנכ"ל המכון, עדי סיפריזון הצטרפה כסמנכ"לית מדיניות, והקמנו מחלקת תקשורת ומדיה חדשה בראשות יעקב איזק". בשנה החולפת הקים המכון ביחד עם קרן וואהל את מרכז המידע ע"ש וואהל. מרכז המידע הינו בסיס המידע והמחקר המקיף והמעורב ביותר על החברה החרדית, באיכות ובעומק נתונים שלא קיימים באף גוף מחקר אחר בישראל. "אנחנו מזמינים את כל קובעי המדיניות וגופי המחקר להיעזר בנו, ובנתונים הטובים ביותר הקיימים כיום".

אמון מצד הממשלה

בשנה החולפת הפך המכון לגורם מוביל מול משרדי הממשלה ועיריות, בתכנון אסטרטגי של פעולות בחברה החרדית, לרבות העבודות הבאות: יצירת תוכנית אסטרטגית להתחדשות עירונית במגזר החרדי למשרד הבינוי והשיכון; הקמת בסיס נתונים מקיף על החברה החרדית לרשות לפיתוח כלכלי חברתי של המגזר החרדי; מיפוי החברה החרדית וצרכיה המיוחדים והמלצה על כיווני פעולה למתן שירותי בריאות מותאמים לאוכלוסיה עבור משרד הבריאות. המכון ערך מספר מחקרים אסטרטגיים לתעסוקה לעיריות מרכזיות בארץ ועובד עם עיריות נוספות בתחומים שונים.

עד שנת 2045 תהפוך החברה החרדית ל-25% מאוכלוסיית ישראל. שילוב החברה החרדית כסיפור ההצלחה הגדול של מדינת ישראל – הוא נושא שצריך להעסיק כל אחד", אומר אלי פלאי, יו"ר ומייסד המכון החרדי למחקרי מדיניות. "מדיניות הממשלות הקודמות ומערכת הבחירות הותירו משקעים כבדים בין החברה החרדית לבין הציבור הישראלי הכללי, משקעים אלו הופכים לקרע בעם ישראל. משמעות הקרע הוא החלשת כל המערכות המשותפות, זהו מצב שאל לנו להשלים איתו. עבודת המכון היא הזרמת מוקדי ההחלטות בממשל ובכלכלה לבנות תוכניות ארוכות טווח עם תכנון אסטרטגי מתוך ראייה אחראית. מדיניות כזו תביא בהכרח להרגעת השיח, להחזרת האמון במוסדות השלטון ותהפוך למנוע צמיחה משותף לחברה החרדית ולכלכלה", מרגיש פלאי.

"אנחנו מציבים בפני הממשלה החדשה חזון ותוכניות עבודה ליישום המבוססות על מאגר נתונים איכותי ומפולח שאין כמוהו כיום. האתגרים עמם מתמודדת החברה החרדית בדיוור, בתעסוקה, במערכות החינוך – דורשים ראייה ארוכת טווח בעלת יכולת יישום. הקשר הייחודי שנבנה במכון עם השלטון המקומי, החברה האזרחית, צוות החוקרים של המכון ומשרדי הממשלה – מאפשרים לנו להציע מדיניות אפקטיבית הרואה מכלול שלם של צרכים.

"לאחר שנים של קיבעון מחשבתי נפתח הקשב לשיתוף פעולה בשני הצדדים. צעדים שנעשו כלפי החברה החרדית באופן חד צדדי ולא מותאם נכשלו ויש צורך במדיניות חדשה. גם החברה החרדית הפנימה היטב שפתרונות קצרי מועד לא מאפשרים לה להגיע להישגים ועליה לאמץ תוכניות ארוכות טווח העומדות בסטנדרטים של פיקוח ותיאום ממשלתי.

גוף המחקר המוביל לחברה החרדית

"בשבע שנות קיומו, המכון הפך לגוף המוביל בתחום שפועל מתוך החברה החרדית, יודע לתכנן מדיניות שתהיה ישימה ורלוונטית, מבין את החברה החרדית, יודע איך עובדת הממשלה ויודע לחבר את כל הרברים יחד – זה סוד ההצלחה שלנו", אומר פלאי. "המכון התחדש בשנת 2022 ובנה תשתיות לשנים הבאות, הן בכח האדם של המכון והן בתשתיות המחקר. בנינו שדרה ניהולית כאשר אודי בן-דוד

"הפיתוח הכלכלי של החברה החרדית – מהמשימות החשובות בחברה הישראלית"

את הניסיון העשיר בפיתוח פרויקטים כלכליים בירושלים מגייס אודי בן דרור לתפקידו החדש כמנכ"ל המכון החרדי למחקרי מדיניות, ויוביל את חזונו – קידום ושילוב המגזר החרדי בחברה הישראלית

בישראל. לצד מאגר נתונים מקיף וייחודי ויכולות עיבוד, מצטיין המכון בהיכרות מעמיקה עם החברה החרדית לגווניה, ועם שיתוף פעולה מתמיד עם ההנהגה החרדית.

"כיום, החרדים מהווים כ-13 אחוז מהאוכלוסייה בישראל", מסביר בן דרור, "תוך כמה עשורים, הם יהיו כשליש מהתושבים במדינת ישראל. כיום כל ילד רביעי במערכת החינוך הישראלית הוא חרדי. זאת קבוצה שהחברה הישראלית לא יכולה להרשות לעצמה לא לתקשר איתה ולא לשלב אותה בכל תחומי החיים ומנגד – גם החרדים מבינים שאינם יכולים שלא לשתף פעולה עם מהלכים אלה".

"האינטראקציות בין החרדים לשאר החברה הישראלית נמצאות בכל מקום – בשוק העבודה, במערכת החינוך, בדיוור, במערכי החירום ועוד" מסכם בן דרור. "המכון בנה יכולות מחקר בחברה החרדית שלא קיימות בגופי מחקר אחרים בישראל. תפקיד המכון הוא להתוות מדיניות לגופים שפועלים בכל תחומי החיים של החברה החרדית ולעזור להם לייצר אסטרטגיה ארוכת טווח כלפי המגזר החרדי, המבוססת על מחקר ונתונים. אני בטוח שנוכח עשייה רבה במגזר החרדי בשנים הקרובות".

אודי בן דרור

"החברה הישראלית לא יכולה להרשות לעצמה לא לתקשר עם הציבור החרדי, ולא לעשות את כל שביכולתה כדי לפתח כלכלית את החברה החרדית, שמנגד לא יכולה להרשות לעצמה לא לשתף פעולה עם מהלכים אלה"

אודי בן דרור מונה למנכ"ל המכון החרדי למחקרי מדיניות לאחר שכהן כמנכ"ל כספים ופיתוח עסקי ברשות לפיתוח ירושלים, מנהל תקציב ורגולציה בבזק בינלאומי ורכז באגף התקציבים במשרד האוצר. בעשייתו ניהל בן דרור פרויקטים רבים פורצי דרך בתחומי הכשרות ותעסוקת חרדים בירושלים.

"אני נרגש להצטרף לצוות המכון ולהוביל את גוף המחקר המקצועי ביותר הפועל במגזר החרדי בישראל", אמר בן דרור. הוא מספר כי החל את תפקידו החדש מתוך ההבנה כי שילוב החרדים בחברה הישראלית הוא סוגיה קריטית. "החיבור בין החברה החרדית ליתר חלקי החברה הישראלית והפיתוח החברתי-כלכלי של החברה החרדית הן המשימות החשובות ביותר בסדר היום של החברה הישראלית. כמי שעסק רבות בפיתוח וקידום של תכניות שונות למגזר החרדי, אני רואה יכולת גדולה של המכון להוביל מדיניות ולקדם תכניות אסטרטגיות פורצות דרך בתחומים רבים, שיעשו שינוי משמעותי".

המכון החרדי למחקרי מדיניות מתמחה בתכנון אסטרטגי, פיתוח, יישום וקידום מדיניות מבוססת נתונים ומחקר, בכל הקשור לחברה החרדית

עדי סיסו יורן מונתה לסמנכ"לית המכון החרדי למחקרי מדיניות

עדי סיסו יורן

יעקב איזק

יעקב איזק ימשש כמנהל מחלקת אסטרטגיה ותקשורת במכון

ראשי ערים אל מול המגזר החרדי. "אני רואה במכון החרדי מודל ראוי ומכונן שפועל במטרה להיות במה נכונה וכלי מקצועי לטובת הקהילה החרדית", ציין איזק. "למקבלי ההחלטות בישראל אין מספיק כלים מקצועיים כדי להתמודד עם אתגרי התפתחות הקהילה החרדית. יחד נוכל להביא לידי ביטוי תקשורת את הפעילות המבורכת של המכון. אנו מתכוונים להשפיע על השיח הציבורי, להרחיב את מעגל ההשפעה של המכון ולפתח את מטרותיו החשובות. המחויבות שלי היא ללוות את צוותי המחקר, לגבש פתרונות אסטרטגיים-מקצועיים בהלימה לאורח החיים החרדי".

מחולל. מרגש להיות חלק מצוות הפועל לטובת קידום חברה ישראלית הוגנת וטובה יותר", אמרה סיסו יורן.

איזק, חסיד קרלין, עוסק בשני העשורים האחרונים בתחומי האסטרטגיה ותקשורת המונים, עם התמחות במגזר החרדי בישראל. לאחר לימודים בכולל ולימודי תקשורת, עבד במשרדי פרסום מובילים בשוק החרדי, הוביל קמפיינים פורצי דרך ועסק בחיבור בין חברות גדולות במשק הישראלי לבין הצרכנים החרדים. איזק ליווה במשך 13 שנים כיועץ תקשורת ודובר את ח"כ יעקב ליצמן, יו"ר מפלגת יהדות התורה. במקביל הוביל בהצלחה מערכות בחירות לרשויות המקומיות וליווה

שורת מינויים במכון החרדי למחקרי מדיניות: עדי סיסו יורן תכהן כסמנכ"לית ויעקב איזק מונה למנהל מחלקת אסטרטגיה ותקשורת. במסגרת תפקידיהם יקדמו ויישמו השניים מדיניות מבוססת נתונים ומחקר בכל הקשור לחברה החרדית בישראל.

סיסו יורן ניהלה בתפקידה הקודם את דיקנט הסטודנטים במכללה האקדמית להנדסה עזריאלי. קודם לכן ניהלה את מדור המנהיגות ביחידה למעורבות חברתית באוניברסיטה העברית, והיא בוגרת תואר ראשון בלימודי המזרח התיכון. "אני רואה בתפקיד הזדמנות משמעותית להיות חלק משינוי אמיתי שהמכון

האתגרים וההזדמנויות של בעלי העסקים החרדים

מחקר חדש של המכון החרדי מציג תמונת מצב על העסקים בחברה החרדית. המחקר מבוסס על נתונים מנהליים וסקרים שנערכו מטעם המכון. המחקר מצא כי שיעור בעלי העסקים בחברה החרדית עומד על 11% - נתון זהה לבעלי העסקים בקרב יהודים שאינם חרדים, אך בעלי העסקים החרדים מכניסים פחות מאשר בעלי עסקים שאינם חרדים: 7,266 שקלים לעומת 11,180. בנוסף, הפער בין חרדים לשאינם חרדים גבוה יותר בקרב גברים מאשר אצל נשים.

עסקים שבעליהם מחזיקים בתואר אקדמי מרוויחים יותר מבעלי עסקים ללא תואר. לעומת זאת, למרות התוכניות הרבות לסיוע לעסקים של הממשלה, 60% מבעלי העסקים החרדים לא קיבלו סיוע עסקי כלשהו. ההמלצות העיקריות של המכון הן העלאת המודעות של בעלי עסקים חרדים לרכישת מיומנויות לגיהול עסק, עידוד פנייה של בעלי העסקים לקהלים מגוונים יותר, והרחבה, התאמה והנגשה של מערכי הסיוע הקיימים, בדגש על צמצום פערי ידע וליווי ארוך טווח.

תוכנית אסטרטגית לתעסוקת חרדים בירושלים

כ10,000 גברים חרדים תושבי ירושלים שאינם עובדים (חמישית החרדים תושבי העיר) דיווחו שהיו רוצים להשתלב בשוק העבודה. זאת, במסגרת מחקר שבוצע על ידי המכון. המחקר הוביל לתוכנית אסטרטגית לתעסוקת חרדים עבור הרשות לפיתוח ירושלים, משרד ירושלים ומורשת והרשות לפיתוח כלכלי-חברתי של המגזר החרדי.

המחקר כלל ראיונות עומק וסקרים והתמקד בשלושה צירים: ציר האוכלוסייה שאפיין את הצרכים והחסמים של חרדים וחרדיות בשוק העבודה; ציר המעסיקים שבחן את הביקושים והצרכים של העסקים; וציר מערכתי שבדק את הפערים המרכזיים בגופים המעורבים בקידום תעסוקה בעיר.

בנוסף, מעלה המחקר כי בקרב נשים חרדיות, ישנה חשיבות במציאת עבודה ראשונה בהתאם לתחום ההכשרה; נמצאו פערי שכר משמעותיים בין נשים שעבודתן הראשונה היתה בהתאם לתחום הכשרתן (שכר ממוצע 8,798 שקל), ובין אלו שלא (שכר ממוצע נוכחי 7,903 שקל).

בנוסף, כ-60% מהנשים החרדיות העובדות תושבות ירושלים מעוניינות בהכשרה מקצועית נוספת או תואר אקדמי לשם התקדמות מקצועית (25,000 נשים), שיכול לסייע לצמצום פערי שכר בין נשים חרדיות לנשים שאינן חרדיות.

shutterstock | צילום:

איכות מידע ונתונים שאין לאף גוף מחקר אחר בישראל

היעדר נתונים ריכוזיים, סמכותיים ומובנים על חרדים משפיע לרעה על התכנון ועל תהליכי קביעת מדיניות. לשם כך הקים המכון החרדי למחקרי מדיניות, ביחד עם קרן וואהל, מרכז נתונים ראשון מסוגו, אשר יסייע בקידום המצב החברתי-כלכלי של החרדים בחברה הישראלית

איתן רגב

צוות הפרויקט כולל את ד"ר איתן רגב, סמנכ"ל המחקר שיוכיל את הפרויקט, מומחה לבנינה עסקית (BI), מומחי נתונים, עוזרי מחקר ומומחה שטח חרדי - אשר ממלא תפקיד מרכזי בהערכת ופרשנות נתונים.

"מרכז הנתונים והידע הלאומי אודות החברה החרדית ע"ש וואהל יהיה המקור הרשמי והמהימן ביותר עליו יסתמכו מקבלי החלטות בישראל - הן ברמה הממשלתית, הן ברמה המוניציפלית, והן בקרנות ועמותות", הסביר ד"ר רגב. "לראשונה, ניתן יהיה לקבל עבור כל תחום רלוונטי תמונת מצב מדויקת אודות החברה החרדית, ברזולוציה של שכונות וזרמים ובהשוואה לקבוצות אחרות. לכן תהיה למרכז חשיבות קריטית בתכנון ארוך טווח של מדיניות עבור החברה החרדית בתחומים מרכזיים כמו דיור, תעסוקה, בריאות, חינוך, תחבורה וחירום".

מתלמידי כיתות א' בישראל כיום הם חרדים. עד לשנת 2065, חרדים יהיו כ-48% מהאוכלוסייה הלא-בוגרת בישראל ו-32% מהאוכלוסייה הכללית. למרות הנתונים הרדמטיים הללו, ישנם כיום מידע וניתוחים חלקיים בלבד על המגזר החרדי. כמו כן, קיים קושי ממשי, הן בספרות המקצועית והן בקרב רשויות המדינה, בהגדרת מיהו חרדי, דבר שכמובן הופך נתונים רבים למוטים ופוגע במידת הרלוונטיות שלהם.

לשם כך הקים המכון החרדי למחקרי מדיניות, ביחד עם קרן וואהל, את מרכז הנתונים ע"ש וואהל המתמקד באוכלוסייה החרדית בישראל. המרכז יהווה משאב בפועל לנתונים דיגיטליים מדויקים ברזולוציה גבוהה על המגזר החרדי. המרכז, אשר הינו ראשון מסוגו, יצייד את מקבלי ההחלטות במגוון רחב של נתונים מרוכזים ומהימנים. הנתונים יהיו מוגשים ויתעדכנו דיגיטלית, כדי לסייע בקידום המצב החברתי-כלכלי והשילוב הכלכלי של החרדים בחברה הישראלית.

מיהו חרדי?

מטרות ותחומי המיקוד של מרכז הנתונים הם הגדרת מיהו חרדי ובניית אלגוריתם לזיהוי ברמה גבוהה של חרדים, זיהוי הפלגים השונים בתוך המגזר החרדי, ניתוח נתונים ומגמות הקשורות לאוכלוסייה החרדית בישראל ובנייה של מדרי חיזוי וניבוי.

מחקר חדש במכון: כרבע מהבנים בחברה החרדית לומדים במסגרות עם גמישות פדגוגית

ישיבות קטנות 14-18	ישיבות	תלמידים	אחוז מהישיבות	אחוז התלמידים
ישיבות בזרם המרכזי	308	30,199	76%	78%
ישיבות עם גמישות פדגוגית	72	5,956	18%	16%
תיכון מקצועי	7	833	2%	2%
ישיבות תיכוניות משולבות לימודי בגרות	18	1,386	4%	4%
סה"כ	405	38,424	100%	100%
שכבת גיל 17-18 בישיבות קטנות - גדולות משולבות	ישיבות	תלמידים	אחוז מהישיבות	אחוז מהתלמידים
ישיבה קטנה וגדולה משולבת גמישות פדגוגית	12	2,270	20%	19%
ישיבה קטנה וגדולה נורמטיבית	49	9,923	80%	81%
סה"כ	61	12,193	100%	100%

במהלך 2022 ערך המכון החרדי למחקרי מדיניות מחקר מיוחד עבור קרן פילנתרופית גדולה שמטרתו, פיתוח התבוננות חדשה על המאפיינים והגדרת תופעת הנשיה של בנים בגיל הישיבה הקטנה (גילאי 17-14) באוכלוסייה החרדית.

אחד הממצאים החשובים, שעלו במהלך ניתוח נתוני המחקר, נגעו לשיעורי המעבר הגבוהים (כ-25%) של נוער ממסגרות הזרם המרכזי למסגרות עם גמישות פדגוגית. נתונים אלו הדגישו בצורה ברורה את החשיבות הרבה ביצירת חלופות איכותיות.

המחקר, אותו הובילה החוקרת הבכירה וראש תחום חינוך ורווחה רוני ברבוי ביחד עם החוקר אלעזר קורנפלד, כלל בפעם הראשונה מיפוי מקיף של מוסדות החינוך החרדיים בגילאים אלה, ובמסגרתו אופיינו מוסדות החינוך המיועדים לנוער ה"נושר" מהמסגרות של הזרם המרכזי. מהמחקר עולה, כי כרבע מהבנים בגילאי ישיבה קטנה (17-14) לומדים במסגרות עם גמישות פדגוגית, אשר אינן הישיבות הקטנות במתכונת הנהוגה בזרם המרכזי.

היקף התופעה

על פי הממצאים, נכון ל-2020 נקלטו 6,569 תלמידים במוסדות נוער עם גמישות פדגוגית - כ-24% מהתלמידים באותה שנה.

מיפוי תופעת הנוער הנושר, והמסגרות עם גמישות פדגוגית המיועדות לנוער זה, מאפשרים בפעם הראשונה להבין את היקף התופעה, ולהתחיל בהגדרת המענים הנדרשים לנוער זה.

אחת המסקנות המרכזיות של המחקר הייתה בחירוד חשיבות הקניית מיומנויות רכות וכישורי חיים במסגרות המיועדות לנוער חרדי מתמודד, לצד מיומנויות תעסוקתיות. תרומתם המרכזית היא בהנחת התשתית להתמודדות עם קשיים בגיל

ההתבגרות, התפתחות אישית ותעסוקה עתידית, באופן שאיננו תלוי בהקניית תחומי דעת ומקצוע באופן ישיר. על אף שהצוות החינוכי הכיר בחשיבות הרבה של פיתוח המיומנויות לא היו במוסדות החינוך תוכניות מאורגנות בנושא.

ממצאים חשובים נוספים העלו כי כ-40% מהנוער ציינו שהיו רוצים לקבל סיוע בתחומי המיומנויות הפיזיות ופעילויות ספורט, וכ-20% - בתחומי הוויסות הרגשי וכלים להתמודדות עם תסכול. באשר להכשרה מקצועית, 31% מהמשיבים ציינו כי היו מעוניינים לגשת למבחני בגרות, 37% היו מעוניינים להשתתף בלימודים מקצועיים, ו-32% לרכוש כישורים שיסייעו להם בחיפוש עבודה.

בנוגע לשאלת הכישורים הבינאישיים, ציינו כ-16% מהתלמידים, כי יש להם צורך במיומנויות שיסייעו להם ביחסים חברתיים, ו-13% ציינו צורך במיומנויות ליצירת קשרים חברתיים חדשים. 9% היו רוצים דמות מבוגר שירגישו נוח לדבר איתו, וכ-10% היו רוצים סיוע בקשר עם ההורים.

נתון מעניין נוסף במחקר העלה כי כ-40% מהתלמידים טענו כי הינם בעלי הפרעות קשב וריכוז.

השקעה בהכשרה

מתוך תוצאות השאלון וראיונות העומק שערכו אנשי המכון עם הצוות החינוכי, עלה צורך בהשקעה בתחומי פיתוח כישורי חיים והקניית מיומנויות רכות, הן לצוות והן לתלמידים. נדרשת השקעה בהכשרת הצוותים החינוכיים, שיתוף אנשי מקצוע, כיצוע התאמות תרבותיות לישיבות הקטנות, חיבור תוכנית עבודה, בניית תקציב ופיקוח למוסדות המעוניינים בהקניית כישורי חיים ומיומנויות רכות.

יחד עם זאת, בולט גם רצון בקרב שיעור גבוה של התלמידים לקבל סיוע במיומנויות קשיחות הנוגעות להשתלבות עתידית בשוק העבודה. ממצאי המחקר הסופיים מצביעים על הצורך במחקר המשך, על מנת להמשיך ולהעמיק במיפוי תופעת הנוער הנושר והפתרונות הנדרשים לו.

מהם השינויים בביקוש לאקדמיה בקרב צעירים וצעירות בציבור החרדי?

בחרדים המקצועות המבוקשים הם בתחומי מדעי החברה, מחשבים והנדסה.

מהמחקר עולה, כי כ-6,500 צעירים חרדים תושבי ירושלים עד גיל 35 מעוניינים בתואר אקדמי, אך אינם פונים ללימודים בשל חסמים טכניים ודתיים, ביניהם קושי במימון וצורך במסגרת מותאמת תרבותית.

בעקבות זאת הוצע להקים מרכז מידע המותאם לצעירים והוריהם הכולל נתונים מרוכזים אודות מוסדות ומסלולי ההכשרה, סוגי המעטפת התרבותית והרוחנית, נתוני השמה ושכר, מלגות ואפשרויות מימון ותעסוקה. בנוסף, עולה הצורך בפתיחת מוסד ייעודי לחרדים למקצועות פראינדפואיים.

להתאמת ההשכלה האקדמית בירושלים והנגשתה. בירושלים לומדים כ-6,000 סטודנטים חרדים לתואר ראשון - כשליש מכלל הסטודנטים החרדים בארץ. הסטודנטים מגיעים כיום צעירים יותר ללימודים אקדמיים, לעיתים אף לפני נישואים. בעבר הגבר החרדי הגיע ללימודים אקדמיים בגילאי 28-30, וכיום - 22-24. נשים התחילו ללמוד בעבר בגילאי 22-24, וכיום - 18-20.

בנוסף, הקורונה הובילה להנגשת הלימודים האקדמיים, וכן להכרה גוברת בחשיבותם. המקצועות המבוקשים ביותר בקרב נשים חרדיות הם בתחומי הטיפול, הרפואה, הניהול והחברה. בקרב גברים

שנים האחרונות חל גידול משמעותי במספר הצעירים החרדים הפונים ללימודים אקדמיים, במטרה להשתלב ולהתקדם בשוק העבודה. כחלק מתוכנית של המשרד לירושלים ומורשת והרשות לפיתוח ירושלים לקידום תעסוקת חרדים בעיר, ערך בחודשים האחרונים המכון החרדי מחקר בנושא ההשכלה האקדמית לחרדים בירושלים.

המחקר, בהובלת החוקרת הבכירה ומנהלת תחום תעסוקה יהודית מילצקי, נועד לאפיין את תמונת המצב האקדמית של חרדים בירושלים, לזהות את הביקוש לתארים לצד החסמים, ולהציע כיווני פעולה

ממצאי מחקר חדש קוראים לקבוע רפורמה בסמינרים החרדיים לבנות

מחקר שערך המכון מצא קשר הדוק בין איכות התעסוקה של חרדיות לאיכות ההכשרה שלהן • החוקרות ממליצות להשיק תוכנית לאומית להכשרות המקצועיות בסמינרים ולהקים גוף מפקח

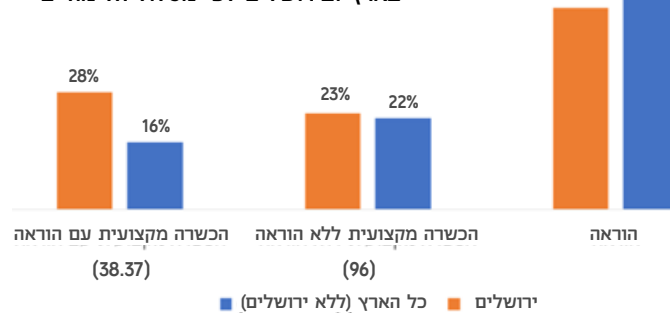
ראוי וללא הכרה תקציבית משמעותית בתפקידו החשוב בהכשרת נשים חרדיות לעולם העבודה.

נתוני המחקר מראים כי נדרשת תוכנית לאומית לרפורמה בהכשרות המקצועיות בסמינרים, והקמת גוף המפקח על מערכי ההכשרות. בגוף הפיקוח תהיה נציגות מכל הסמינרים הגדולים. בין תפקידיו: פיקוח על התכנים הפרגוגים במסלולי ההכשרות המקצועיות; בחינה תקופתית של אפשרויות הכשרה חדשות ובניית התוכניות; הענקת תעודה ייחודית למסלולים שתחת פיקוחו; בקרה על היקפי הביקושים בשוק העבודה; והענקת תמריצים כלכליים בהתאם לעמידה בקריטריונים שייקבעו מראש.

בנוסף, ממליץ המחקר על הקמת יחידות פיתוח תעסוקה אזוריות – מרכזי השמה לבוגרות הסמינרים, שיהיו אמונות על החיבור למעסיקים ועל התנסויות מעשיות, העשרה מקצועית והקניית מיומנויות נדרשות כהכנה ליציאה לשוק העבודה. ליחידות יהיו שלוחות בכל סמינר גדול שיעניקו סדנאות, יארגנו מפגשי מעסיקים, ינהלו מאגרי משרות ויעניקו ליווי אישי לכל תלמידה בעת השתלבותה בשוק העבודה.

הכשרה מקצועית או הוראה

התפלגות סך תלמידות שנה א' בסמינרים בארץ ובירושלים לפי מסלול הלימודים

נשים החרדיות מהוות כ-60% מהחרדים העובדים, ושיעור התעסוקה שלהן דומה לשיעור התעסוקה של נשים יהודיות לא חרדיות. עם זאת, בהיבטים של איכות התעסוקה ישנם פערים משמעותיים בין חרדיות לכאלה שאינן חרדיות. אישה חרדית מרוויחה בממוצע כ-30% פחות מאישה שאינה חרדית. מחקר חדש שערכו **יהודית מילצקי ופעת מנצבך-שפירא** מהמכון החרדי למחקרי מדיניות, מגלה כי איכות התעסוקה קשורה קשר הדוק לאיכות ההכשרה שמקבלות הנשים החרדיות.

ההכשרה הראשונית והמשמעותית ביותר לשוק העבודה ניתנת לרובן המוחלט של הנשים החרדיות במסגרת הסמינרים החרדיים לבנות: 150 אלף נשים חרדיות עובדות כיום, ואליהן נוספות מדי שנה כ-10,000 נשים, שקרוב ל-90% מתוכן יוצאות אל שוק העבודה היישר מהסמינרים החרדיים. הסמינרים הם לא רק גוף ההכשרה הגדול ביותר בישראל, אלא גם הפלטפורמה המרכזית להכשרת בוגרות מערכת החינוך החרדית לעולם העבודה.

למרות שהסמינרים הוקמו כמרכזים להכשרת עובדות הוראה, כמחצית מתלמידות הסמינרים

לומדות כיום במגמות ההכשרות המקצועיות במקום לימודי ההוראה המסורתיים, במסלולי הנדסאות, הכשרות מטעם זרוע העבודה ואחרות. מתוך כ-8,500 בנות, קרוב ל-4,000 לומדות הכשרה מקצועית, עם או בלי הוראה במקביל.

פיקוח ותקצוב

המחקר מעלה כי מערך ההכשרה בסמינרים החרדיים לבנות מתנהל כיום ללא פיקוח פרגוגי

התמונה המלאה: אלה דפוסי ההצבעה של החברה החרדית בבחירות לכנסת בעשור האחרון

צוות הדאטה במכון החרדי יצר מתודולוגיה ייחודית המנתחת את מגמות ההצבעה

יהדות התורה, בשיעור של כ-1%. סך כל בעלי זכות הבחירה החרדים עומד על כ-600 אלף (מצביעי ש"ס ויהדות התורה) מתוכם כ-400 אלף מוגדרים כמצביעים פוטנציאליים ליהדות התורה. מניתוח הנתונים בפועל נמצא כי כ-280 אלף בעלי זכות הצבעה הצביעו ליהדות התורה, שהם כ-47% מסך בעלי זכות ההצבעה החרדית הארצית וכ-70% מבעלי זכות הצבעה הנחשבים כמצביעים פוטנציאליים. בנטרול נמצאים – בעלי זכות ההצבעה החרדיים שאינם מצביעים מסיבות אידיאולוגיות כמו הפלג הירושלמי (כ-5%) או חוגי העדה החרדית (כ-7%) – עמדה ההצבעה ליהדות התורה על כ-80% מבעלי זכות ההצבעה.

משמעותית מבחינת מנדטים, אך גם לא הפחיתו מכוחם. אמנם נרשמו שינויים בדפוסי ההצבעה על פי מפלגות אך ניכר כי החרדים ככלל נשארים בגוש החרדי.

מסקנה נוספת מהניתוח מצביעה על ירידה של ההצבעה בערים חרדיות כמו ביתר עילית, מודיעין עילית או אלעד למפלגת הציונות הדתית – מגמה הפוכה מזו שהייתה מקובלת עד כה. כך למשל, מתוך פילוח נתוני ההצבעה באוכלוסייה החרדית עולה כי רק 5.5% הצביעו לציונות הדתית. בבחירות הקודמות שיעור ההצבעה בציבור החרדי למפלגות הציונות הדתית עמד על 6.2%. מאידך, נתון מרכזי נוסף מצביע על עליה בהצבעה לש"ס מצד מצביעי

ל כל אורך תקופת הבחירות ניסו פרשנים פוליטיים להעריך מה תהיה השפעתו של הקול החרדי. לכל היה ברור כי המגזר החרדי ישחק תפקיד חשוב במערכת הבחירות, אך רוב המומחים נותרו בעיקר עם סימני שאלה ופחות עם נתונים ומידע.

במהלך התקופה אסף וניתח צוות הדאטה במכון החרדי נתונים אודות דפוסי ההצבעה של החברה החרדית בעשור האחרון והגיע לתובנות חדשות. על אף תנודות ומשברים שפקדו את החברה החרדית, כמו התפרצות הקורונה, אסון מירון ועוד – החרדים נותרו נאמנים לדפוסי ההצבעה הקודמים שלהם. תוצאה מכך ניכר כי המפלגות החרדיות לא גדלו

מנהלי המכון
בביקור באשדוד

במשטרת ישראל והנגשת שירותי המשטרה.

קרן רוטשטיין: ביקור חברי הבורד והנהלה במשרדי המכון

חברי הבורד והנהלה קרן רוטשטיין ביקרו במשרדי המכון החרדי למחקרי מדיניות. במסגרת הביקור הציג צוות המכון את הפעילות האינטנסיבית של הארגון, ובעיקר את מרכז הנתונים ויכולות האלגוריתם החדשני שפותח במרכז הידע. בנוסף, הוצג מחקר שנעשה על ידי המכון בשיתוף מכון אהרון בנושא גברים חרדים בענפי הטכנולוגיה.

בריאות: קידום אורח חיים בריא

מכון החרדי ופורום של אנשי מקצוע בתחום הבריאות החרדי, בראשות ד"ר תהילה קלעני מאוניברסיטת בן גוריון, החלו בשיתוף פעולה על מנת לקדם שורת מחקרים ופרויקטים שעוסקו בשלושה תחומים: צמצום גורמי תחלואה בעזרת קידום אורח חיים בריא, בריאות הנפש וקידום מדיניות מותאמת תרבות בהקשרים של החברה החרדית.

אקדמיה: הצרכים והאתגרים

מהלך חודש אוקטובר התקיים במכון שולחן עגול בהשתתפות אנשי מפתח העוסקים בקידום השכלה ותעסוקה איכותית לחרדים. בדיון הוצגו ממצאים מרכזיים ממחקר אקדמיה בירושלים שנערך במכון, והתקיים רבי-שיח על אודות הצרכים של צעירים חרדים ירושלמים הפונים לאקדמיה, פוטנציאל הביקוש, המענים הנדרשים לאתגרים וכיווני פעולה מרכזיים.

חיזוק שיתוף הפעולה בין החברה החרדית למשטרת ישראל

חודש שעבר התקיימה פגישת היכרות בין סמפכ"ל המשטרה, דוד ביתן, ביחד עם הצוות האחראי לחברה החרדית במשטרת ישראל, לבין צוות המכון החרדי למחקרי מדיניות. בפגישה נבחנו שיתופי פעולה אפשריים, בין השאר בנוגע לשיתוף נתוני אוכלוסייה בחברה החרדית, כשירות תרבותית של משטרת ישראל ביחס לחברה החרדית, גיוס שוטרים חרדים וחוקרות חרדיות, הגברת האמון של החברה החרדית

המכון לטובת שינוי החלטת הוועדה המחוזית לתכנון ובנייה בנושא קריית גת מערב.

עירוני: אתגרי ניהול בעיר מעורבת

מכון החרדי למחקרי מדיניות קיים סיור עבודה מיוחד בעיריית אשדוד, בהשתתפות ראש העירייה ד"ר יחיאל לסרי, סגנו, מנכ"ל העירייה ומנהלי אגפים ומחלקות. במסגרת הסיור נערך שיח מעמיק על האתגרים בעיר מעורבת, בדגש על תחומי תשתיות, תעסוקה, רווחה, דיור וחינוך. הצוות הבכיר של המכון הציג את פעילויותיו מול הרשויות המקומיות, ודרכים ליצירת שיתופי פעולה אפשריים בין צוות המכון לבין עיריית אשדוד ואגפיה השונים. במסגרת זו הוצע לעירייה להשיג נתוני עומק על המגזר החרדי לצורך סיוע מעשי ומקצועי בגיבוש תוכניות עבודה ייעודיות למגזר החרדי בעיר. יו"ר המכון החרדי אלי פלאי הדגיש כי "העיר אשדוד מהווה דוגמא לחיים משותפים של חרדים, דתיים, חילונים, ועולים חדשים. המודל המבורך שקיים באשדוד צריך להיות מודל לחיקוי".

נדל"ן: תוכנית חירום לאומית לטיפול במשבר הדיור החרדי

עקבות משבר הנדל"ן החמור, ולקראת הקמת הממשלה החדשה, ערך המכון החרדי למחקרי מדיניות מפגש חירום של נציגים חרדים, בניסיון לגבש תוכנית לאומית לפתרון בעיית הדיור במגזר החרדי. המחסור של מאות אלפי דירות והמחירים המאמירים הועיקו עשרות פעילים מהקהילות השונות לדיון מקצועי ויסודי במשבר. את הדיון יזם והוביל **בנצי ראקוב**, מתכנן ערים וחוקר בכיר במכון החרדי, יחד עם ד"ר שי שטרן, ראש תחום דיור במכון, מרצה בכיר ומומחה משפטי בתכנון ובנייה. הדיון עסק במשבר בכללותו, בדגש על צרכי הציבור החרדי. ראקוב הדגיש כי הציבור החרדי סובל מהמשבר יותר מכולם. הוא הזכיר כי המכון מוביל את העיסוק הציבורי והממשלתי בתחום הדיור החרדי, ואף הגה ב-2016 את התוכנית האסטרטגית לדיור חרדי 2016-2035 שאף נכנסה להחלטת הממשלה ב-2017. בנוסף, הזכיר את התגייסות

מפגש חירום
בתחום הנדל"ן

משבר הדיור בחברה החרדית: 80% מהציבור מעוניין בהתחדשות עירונית

בעקבות סקר של המכון החרדי יוצא לדרך מחקר מקיף עבור הרשות הממשלתית להתחדשות עירונית

ייעודיים לחברה החרדית. מעבר לקושי בבנייה לגובה בגלל מעליות שבת, והצורך במרפסות עבור סוכות, חשובה התייחסות לצביון הדתי של השכונה, לדיני שכנים וליכולת ההלכתית לכפות פינוי בינוי או תמ"א 38 על דייר סרבן. תוצאות הסקר מבטיחות ומעידות שבעזרת תכנון נכון, ההתחדשות העירונית יכולה להוות בשורה לסיוע במשבר הדיור בחברה החרדית.

נעשתה בערים אשדוד, בני ברק, ירושלים, אופקים, בת ים, חיפה, כרמיאל, נתיבות, עפולה, פתח תקווה, קריית מלאכי ורכסים. סקר זה מצא שיש ביקוש גבוה של 80% מהציבור להתחדשות עירונית בשכונות החרדיות, מרביתם (כ-60%) מעוניינים בתוכנית פינוי בינוי, כ-40% מעדיפים תמ"א 38. בדרך להתחדשות עירונית קיימים חסמים

היום הייתה התפיסה הרווחת שקיים ביקוש נמוך להתחדשות עירונית בשכונות החרדיות. אך סקר שנערך בחודשים האחרונים על ידי המכון החרדי למחקרי מדיניות וחברת דירקט פולס גילה תוצאות אחרות. בבדיקה נסקרו 1,037 תושבי שכונות חרדיות, בגילאי 18 ומעלה, בשכונות הרלוונטיות להתחדשות עירונית. עיקר הדגימה